

معرفی کتاب

«شاه نامه‌ها»

ادای دینی به فردوسی بزرگ

تألیف دکتر سیروس شمیسا، استاد زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه تهران است که نشر هرمس آن را منتشر کرده است. تمام آنچه خواندن این کتاب را ضروری می‌کند، در یادداشت دکتر شمیسا در پیش درآمد کتاب آمده است که می‌نویسد: «یک بخش از رویکرد من به شاهنامه تبدیل داستان به تاریخ یا دست کم یافتن ربطی بین آن دو بوده است. کوروش در سال ۵۳۰ پیش از میلاد از آمودریا گذشت و به جنگ سکاها رفت. پسر ملکه سکاها کشته شد. خود کوروش نیز پس از سه روز از زخمی که خورده بود، در گذشت. این حادثه به نحوی یادآور مرگ اسفندیار در جنگ بارستم سکاکی است. آتوساز بزرگ‌ترین دختر کوروش، همسر دارپوش و مادر خشایارشا بود که زندگی گشتاسب و اسفندیار را به یاد می‌آورد. همسر دیگر دارپوش ارتیستونه نیز دختر کوروش بود. تألیف این کتاب برای من ادای دینی به فردوسی بزرگ بود که بخشی از عمرم را که در تنهایی و یأس می‌گذشت، با دنیای شاد و پرغور او گذراندم. من دیگر چندان امیدی به مردم عادی ندارم و امیدم فقط این است که حداقل دانشجویان ادبیات، دنیای شاهنامه را بشناسند. دنیایی که در آن هنوز گودرز و بهرام گور و بهرام چوبینه و خسرو پرویز زنده‌اند و دارند در شکوه خود زندگی می‌کنند. اما اگر در یابند که ما حضور آنان را احساس نمی‌کنیم، آنان را فراموش کرده‌ایم و دیگر نمی‌بینیم، چه اتفاقی خواهد افتاد؟ باید سبیاوش را برای همیشه به یاد داشت و گذاشت که به خواب‌های ما هم بیاید و نوید پیروزی دهد.»

۲۷ داستان از نویسندگانی دشوارنویس و سبک‌آزما:

«به انتخاب مترجم»

مجموعه داستان «به انتخاب مترجم» شامل ۲۷ داستان است. همان‌طور که از نام کتاب برمی‌آید، داستان‌هایی هستند که مترجم کتاب، احمد اخوت آن‌ها را برگزیده، ترجمه کرده و یک‌جا در کتابی به نشر افق سپرده است. این ۲۷ داستان از ۲۳ نویسنده بزرگ جهان از جمله، سروانتس، آهتری، مارسل پروست، ولادیمیر ناباکف، خولیو کورتاسار، کوبو آبه، جان چپور، نادین گوردیمر، جامائیکا کینکائید، آلیس واکر، لور سیگال، لیدیا دیویس، کاترین مانسفیلد، شرلی جکسون، ریچارد باوش، تیم اوبرین، برنارد مالامود، ژوستین هانکینز، یان فریزیر، سوزان اورلتن، بی‌یون لی، جین تاکس و جیمز لاسدون است.

احمد اخوت در قالب جستارهایی موجز و خواندنی، خوانشی خلاقانه از داستان‌های برگزیده‌اش به دست می‌دهد و از این رهگذر، نگاهی تازه، بی‌پروا ادبیات داستانی را نصیب مخاطبان عام و خاص خود می‌کند. احمد اخوت در ایران به ترجمه آثار دشوار و بلیام فاکتر که پرچمدار سبک جریان سیلان ذهن در رمان و داستان است، شهرت دارد. فاکتر نویسنده‌ای پیچیده‌نویس است که در هر جامعه‌ای طرفداران مخصوص به خود را دارد. احمد اخوت در این مجموعه داستان انتخابی نیز به سراغ نویسندگانی دشوارنویس و سبک‌آزما رفته است تا هم‌چنان سبک خود را به‌عنوان مترجمی نخبه‌گرا حفظ کند.

برخی از ناشران هم‌وارد
عرصه شده‌ها و هر کدام برای
خود یک جایزه برگزار
می‌کنند و در پایان کار،
به کتاب خودشان جایزه
می‌دهند

از رشد قارچ گونه، زیاد بودن این جایزه‌ها در ایران نیست، بلکه روند بی‌برنامه و بدون سیاستی مشخص، در برپایی این جایزه‌ها، نه تنها مانند فراوانی جایزه‌های ادبی در فرانسه، به اعتبار اثر و نویسنده، کم‌کم می‌کند، بلکه گاه به آن لطمه وارد کرده است. از یک سو، جوایزی که دولتی برگزار می‌شوند، مانند جایزه جلال آل احمد، سیاست‌های مشخصی را در انتخاب آثار، در پیش گرفته است که خواه‌ناخواه، یا برخی از نویسندگان را از شرکت در آن منصرف می‌کند یا به‌طور سیستماتیک، این سیاست‌های حاکم بر برگزاری جایزه است که آن‌ها را حذف می‌کند. بنابراین نوعی نگاه یک‌سویه بر برگزاری مراسم حاکم می‌شود که اعتبار و محبوبیت جوایز ادبی و در نتیجه محبوبیت نویسنده منتخب را تحت الشعاع قرار می‌دهد. از دیگر سو، جایزه‌هایی که مستقل برگزار می‌شوند، گاه نتوانسته‌اند نگاه منصفانه و بدون جهت‌گیری خود را حفظ کنند. اما اکنون مدتی است که سه برخی از ناشران هم‌وارد عرصه شده و هر کدام برای خود یک جایزه برگزار می‌کنند و در پایان کار، به کتاب خودشان جایزه می‌دهند و در نتیجه هر چه بیشتر در جهت نامعتبر کردن جایزه‌های ادبی گام برداشته‌اند. در نهایت چنین روندی جایزه‌های ادبی را از ماهیت خود دور می‌کند و با جایزه‌های ناچیز و گاه بدون هیچ‌گونه کمک نقدی به نویسنده، تنها به اثر منتشر شده و نویسنده آن، لطمه می‌زند و به‌سرعت و در کوتاه‌مدت اعتبار آن جایزه را نزد دیگر ناشران و نویسندگان و دیدگاه مردمی از بین می‌برد. بنابراین جایزه‌های ادبی در ایران، بدون ساز و کار، بدون داوری منصفانه و بدون کمک نقدی قابل توجه درست در خلاف جهت اهداف جوایز بزرگ دنیا حرکت می‌کنند.

نوبل که نامش در ایران، آوازه بیشتری نسبت به گنکور دارد، یک سال پس از گنکور راه‌اندازی شد. طبق آمار میانگین، در کشور فرانسه شمارگان کتاب‌ها برای یک نوبت چاپ، به‌طور متوسط ۲ هزار و ۵۰۰ نسخه است، اما کتابی که برنده جایزه گنکور می‌شود، به فروش متوسط ۳۰۰ هزار نسخه خواهد رسید بنابراین می‌توان تخمین زد ناشی که کتابش برنده گنکور شود، چند نوبت باید آن کتاب را چاپ کنند. این جایزه که محل برگزاری مراسم اختتامیه‌اش یک رستوران قدیمی به نام «درون» در مرکز پاریس است و جایزه‌اش هم تنها مبلغ ۱۰ یورو است، می‌تواند سرنوشت یک نویسنده و ناشرش را تغییر دهد. دلیلش هم پیشینه و ماهیت این جایزه ادبی است.

اما ضروری است که بگوییم اعطای جوایز ادبی در فرانسه، با هماهنگی با دیگر برنامه‌هاست و در واقع ساز و کاری مشخص دارد. سیاست‌های این کشور برای اعتدالی صنعت کتاب و تولیدات ادبی، برای این فرهنگ جنبه هویتی دارد و یکی از ارکان فرهنگی این کشور به شمار می‌رود. بنابراین این مشخص است که جوایز ادبی یکی از برنامه‌های این ارکان فرهنگی است که در هماهنگی با دیگر برنامه‌ها قرار دارند. جایزه ادبی نوبل بیشترین شهرت را در جهان دارد که با مبلغ نقدی بسیار بالایی از شرایط مالی نویسندگان و ناشران حمایت کرده و اعتبار نویسندگان را در سطح جهانی تثبیت می‌کند.

اما ماجرای جوایز ادبی در ایران
در ایران، «خانه کتاب ایران» جایزه‌هایی مثل «جایزه پروین اعتصامی»، «جایزه جلال آل احمد» و «جایزه گام اول» را با حمایت دولتی و در سطح ملی بنا نهاده است. جایزه‌های دیگری مثل «جایزه صادق هدایت»، «جایزه هوشنگ گلشیری»، «جایزه ولو» و «جایزه گمانه‌زن» از جمله جایزه‌های نسبتاً قدیمی هستند که مستقل برگزار می‌شوند و گاه به دلیل دشواری‌های فراوان متوقف شده‌اند. اما مسئله‌ای که موجب شد یادداشت این شماره را به جایزه‌های ادبی اختصاص دهیم، رشد قارچ گونه و بدون ساز و کار این جایزه‌های ادبی در ایران است. اشتباه نکنیم! منظور

جایزه‌های ادبی؛ بلی یا خیر؟

راه‌های تشویق نویسندگان و شاعران برای انجام و ادامه فعالیت‌های ادبی و نیز یکی از محرک‌های اجتماعی برای گرم‌تر شدن بازار ادبیات به‌شمار می‌آیند اما این جوایز در سطوح گوناگونی وظیفه حمایت از نویسندگان را عهده‌دار می‌شوند. ارزش نقدی برخی جوایز ادبی آن‌چنان قابل توجه است که مابقی عمر نویسنده را تضمین می‌کند و این خود می‌تواند مرهمی بر دغدغه‌های فکری نویسنده شده و او را تا پایان عمر، در خلق آثار برجسته و ماندگار یاری رساند. اما اهمیت این جوایز در جنبه مادی آن خلاصه نمی‌شود و ماهیتی فراتر از آن دارد؛ در واقع فارغ از کمک مالی به نویسنده، بیشترین اهمیت برخی از این جوایز، در مطرح شدن نام نویسندگان به‌واسطه اعتبار این جوایز است که البته به تبع آن، فروش بیشتر آثار و بالا رفتن میزان ترجمه آثار نویسندگان و در نتیجه موفقیت ناشر رادری دارد.

برگزاری جایزه فرهنگی یا هنری، با مفهوم تشویق، تلفیق شده و بناسبت عده‌ای از صاحبان آثار یا فعالان یک حوزه یا کمک چنین جوایزی، به نوشتن ادامه دهند و دشواری‌های زندگی، آن‌ها را از سرمداران ادبیات و هنر دوران مدرن است.

تاریخچه نخستین جوایز ادبی و اهداف آن‌ها

در سنت ادبی ایران، تشویق شاعران درباری یا غیردرباری در محافل ادبی و شعرخوانی و البته حمایت شاعران توسط پادشاه وقت، تاریخچه‌ای طولانی دارد و در این میان حافظه تاریخی ما بیشتر از هر دوره‌ای، دوران سلطنت سلطان محمود غزنوی را به یادمان می‌آورد که چنان به شعر و شاعر اهمیت می‌داد و در دربار خود در شهر غزنه محفل‌های ادبی برگزار می‌کرد که بیشترین تعداد شاعران در دوران سلطنت او به‌ظهور رسیدند و ماندگار شدند و خود او نیز

بیشترین جست‌وجوی نام نویسنده یا مترجم نخستین نام‌در این فهرست «فاضل نظری» است که در سال‌های اخیر با مجموعه شعرهایش به شهرت رسیده است. پس از او، نام «سیمین دانشور» قرار دارد و مقام سوم به «هوشنگ ابتهاج» رسیده است. مقام‌های چهارم تا نهم نیز در اختیار «صادق هدایت»، «نادر ابراهیمی»، «محمود دولت‌آبادی»، «کریم زمانی»، «برایان تریسی» و «میشل اوباما» است.

بیشترین جست‌وجوی موضوعی یکی از گزینه‌هایی که در بازار یابی می‌تواند کمک خوبی برای ناشران باشد، دانستن علاقه مردم به موضوعات است. موضوعات گوناگون مورد نظر مردم در سایت اطلاع‌رسانی نمایشگاه نشان می‌دهد که بیشترین جست‌وجوی موضوعی به «رمان» اختصاص داشته است، پس از آن، موضوعات «روانشناسی» و «شعر» رتبه‌های دوم و سوم را از آن خود کرده‌اند. همچنین

بیشترین جست‌وجوی نام ناشران
اما یکی از بخش‌های جالب این آمار به بیشترین تعداد جست‌وجوی ناشران اختصاص دارد. ناشرانی که در فهرست قرار دارند، عموماً ناشران حرفه‌ای بازار نشر هستند که طی سال‌ها فعالیت توانسته‌اند به جایگاهی قابل قبول در حوزه نشر دست پیدا کنند. در ابتدای این فهرست نشر «چشمه» قرار دارد و پس از آن به اسامی ناشرانی مانند «جنگل»، «قطره»، «افق»، «ققنوس»، «نگاه»، «نیلوفر»، «سوره مهر»، «تی»، «هرمس»، «خوارزمی»، «کوله پستی»، «کاج»، «مرکز»، «هیماز»، «نشر

خبر

نگاهی به آمار

پرمخاطب‌ترین‌های سی و دومین نمایشگاه کتاب تهران

در دو هفته اخیر، صنعت نشر همه‌توان خود را به کار گرفت تا نتیجه یک سال تلاش را به بزرگ‌ترین آوردگاه کتاب و کتابخوانی در کشور بیاورد؛ نمایشگاهی که پس از ۲۲ دوره برگزار می‌شود، یکی از پرمخاطب‌ترین نمایشگاه‌های فرهنگی کشور به‌شمار می‌آید تا ناشران بتوانند با افزایش نقدینگی و فروش کتاب‌های خود، چرخ‌های مستهلک این صنعت را به حرکت درآورند.

به گزارش خبرگزاری کتاب ایران، (ایبنا)، در طول ۱۱ روز برگزاری نمایشگاه کتاب تهران، ۱۱۷ هزار و ۴۲۱ بار جست‌وجو در سایت ثبت شده است که جست‌وجوی کتاب حدود ۲۰۷ هزار و ۶۲۰ بار، جست‌وجوی نام کتاب ۱۵۲ هزار و ۱۵۱ عنوان، جست‌وجوی نویسنده یا مترجم ۵۰ هزار و ۴۲۹ نام و جست‌وجوی موضوع ۱۸ هزار و ۲۱۶ عبارت بوده است که شرح آن خواهد آمد.